WIADOMOŚCI PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

ORGAN ZWIĄZKU ZAWODOWEGO WIELKIEGO PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO PAŃSTWA POLSKIEGO

WYCHODZI 1-go i 15-go KAŻDEGO MIESIĄCA

ROK I | WARSZAWA, DNIA 1 GRUDNIA 1926 R. | NUMER 7

Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 14, telefon 410-14

ZE SPRAW KOLEJOWYCH

Od kwietnia r. 1921 istnieje w Polsce Państwowa Rada Kolejowa, jako organ doradczy i opinjodawczy przy Ministrze Komunikacji. Wielka różnorodność zagadnień życia kolejowego skłoniła do podziału pracy w Radzie na trzy komitety: nowobudujących się kolei, eksploatacyjny i taryfowy. Nie ulega najmniejszej wątpliwości, że w chwili obecnej najbardziej dla przemysłu chemicznego doniosłe są sprawy natury taryfowej; im też najwięcej pracy i uwagi poświęcić należy, jeśli mowa o współpracy przemysłu chemicznego z Państwową Radą Kolejową.

Do niedawna jeszcze wytwórczość chemiczna nie była reprezentowana na terenie tej instytucji; dopiero w roku ubiegłym udało się uzyskać miejsce w Radzie dla przedstawiciela Związku Przemysłu Chemicznego. Umocnione wpływy i możność bezpośredniego przedstawiania rzeczowo udokumentowanych wniosków czy propozycyj — pozwoliły na przesunięcie nomenklatury i taryfikacji kolejowej w zakresie produktów chemicznych wszędzie tam, gdzie wzajemne ustosunkowanie stawek, lub układ grup taryfikacyjnych nie odpowiadały wymaganiom życia.

Zauważyć trzeba, że obecnie obowiązująca taryfa kolejowa jest wszak wzorowana w pewnej mierze na dawnej taryfie rosyjskiej; zbudowana zaś w okresie waluty markowej — niezawsze uwzględnia w dostatecznym stopniu dzisiejszy stan i potrzeby przemysłu. Odbija się to zarówno na rozpięciu nomenklatury, jak na wysokości stawek przewozowych. Płynność życia gospodarczego, a specjalnie konjunktur eksportowych — zmusza do wprowadzania nieustannych korektyw i przystosowywania stawek przewozowych do wymagań życia przemysłowego i handlowego. To też prace komitetu taryfowego zmierzają w kierunku ustalenia pewnej polityki gospodarczej w zakresie stosunków przewozowych.

Polityka ta znalazła również swój wyraz w odniesieniu do przemysłu chemicznego. Byliśmy w ciągu bieżącego roku świadkami obniżenia taryf przewozowych dla surowców i półproduktów (np. dla soli, fosforytów, kwasu siarkowego, kwasu solnego, sody amonjakalnej, ługów pomydlanych i innych); wprowadzenia ulgowych taryf eksportowych dla kilkudziesięciu produktów chemicznych (jak np. dla gliceryny, sody, karbidu, azotniaku, soli potasowych, superfosfatu, węgla drzewnego i innych); skorygowania w wielu punktach wadliwej nomenklatury (w zakresie produktów przerobu chemicznego soli kamiennej, suchej destylacji węgla, przemysłu tłuszczowego itd.); rozszerzenia tej nomenklatury (w dziedzinie gazów przemysłowych, kwasów nieorganicznych i t. d.). Skuteczną też była praca w zakresie gospodarki wagonowej; przytoczyć mianowicie należy sprawę nadbudowy wagonów dla transportów węgla drzewnego, przystosowanie ich do międzynarodowych norm tranzytowych i t. d. W sprawie eksploatacji bocznic przemysłowych podkreślić trzeba zabiegi, zmierzające ku obniżeniu kosztów dzierżawy i utrzymania bocznic, oraz wyjaśnienie stanu prawnego tego zagadnienia.

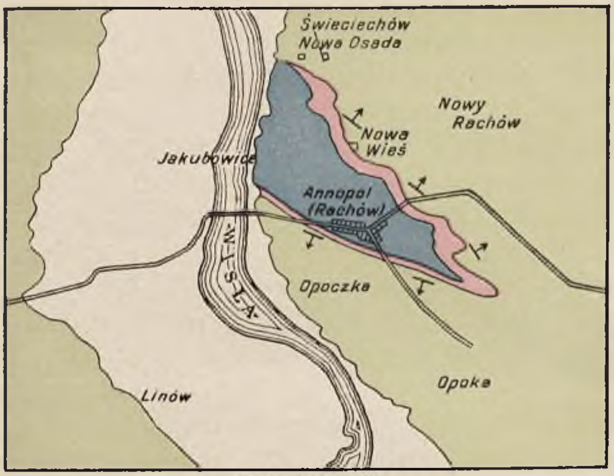
W ciągu roku bieżącego została przeprowadzona rewizja taryfy kolejowej, której dodatnie dla przemysłu chemicznego rezultaty uwidocznią się z chwilą wprowadzenia w życie taryfy zrewidowanej, t. j. od dnia 1-go stycznia 1927 r.

Wielka doniosłość spraw kolejowych, chociaż mniej efektownych w ostatecznych rezultatach, jest jednak istotna dla wytwórczości naszej; przy wytężonej zaś walce konkurencyjnej z importem zagranicznym — właściwe ustosunkowanie stawek przewozowych odgrywa nieraz wielką rolę dla obniżenia kosztów własnych produkcji.

FOSFORYTY LUBELSKIE

Jak wiadomo, istnieją w Polsce eksploatowane złoża fosforytowe w Niezwiskach na Podolu, o zawartości 20 — 22% P_2O_5. Przed niedawnym jednak czasem udało się stwierdzić, że złoża fosforytowe zalegają również w innych częściach ziem polskich, mianowicie w najbliższych okolicach Rachowa (Annopola) nad Wisłą w powiecie Janowskim województwa Lubelskiego (20 km. na północ od Sandomierza). Fosforyty te zawierają przeciętnie 19 do 20% P_2O_5.

Fosforyty występują w Annopolu w utworach kredowych na granicy opoki kredowej i piasków, względnie piaskowców tegoż wieku. Warstwa fosforonośna tworzy na granicy tych skał regularny pokład, mierzący 40 — 70 cm. grubości. Pokład fosforonośny występuje na powierzchnię w Nowej Wsi i Annopolu, gdzie tworzy wychodnię o nieznacznem nachyleniu,

Skala 1:100,000.

Pokłady spągowe iły i piaskowce.
Pokłady fosforonosne (Piaski).
Pokłady stropowe opoka kredowa.

wynoszącem 5° ku północy. Pola eksploatacyjne położone są w obrębie fałdu antyklinalnego o słabo nachylonem skrzydle północnem 5° i południowem do 10°. W ten sposób wychodnie pokładów fosforonośnych tworzą zamknięte pole od wschodu i ograniczone od zachodu Wisłą. Ogólna długość wychodni zajmuje ok. 6 km. wzdłuż północnego skrzydła i 4 km. wzdłuż południowego, czyli łącznie 10 km. długości. Ogólna powierzchnia eksploatacyjna wynosi minimum 5 km², przyjmując możliwość eksploatacyjną pokładów w odległości 500 m. od ich wychodni. Eksploatacja jest prosta, ze względu na mały stopień nachylenia pokładu i jego regularne zaleganie, oraz z uwagi na konsystencję fosforytów, luźno spoczywających w niescementowanym piasku. Ostatnia okoliczność sprawia, że eksploatacja fosforytów lubelskich jest łatwiejsza, niż podolskich, gdyż ostatnie występują w skałach twardych — piaskowcach, co podnosi znacznie koszt wydobycia. Również dogodne położenie geograficzne, ułatwiające przewóz fosforytów (spław Wisłą) — zdaje się rokować najlepsze widoki na przyszłość.

Trudno przesądzić, jak ułożą się sprawy wydobycia i utylizacji przemysłowej fosforytów lubelskich; sądzić należy, że w pewnej części zdołają zastąpić importowane minerały fosforowe. W chwili obecnej fosforyty krajowe znalazły już zastosowanie przy produkcji mieszanych nawozów azotowo-fosforowych.

NOWE FRANCUSKIE ZNIŻKI KONWENCYJNE

Traktat handlowy polsko-francuski z dn. 9 grudnia 1924 r. zawiera w art. 5 klauzulę, w myśl której szereg artykułów, wyszczególnionych na specjalnej liście „D", korzystać będzie z takich samych przy imporcie do Francji przywilejów, jakie zostaną przyznane Niemcom. Jak wiadomo, w dn. 5 sierpnia r. b. zostało podpisane prowizorjum handlowe francusko-niemieckie, które wpływa na realizację przytoczonej klauzuli. Wskutek tego nastąpiło automatyczne obniżenie stawek konwencyjnych na następujące artykuły polskiego przemysłu chemicznego:

Poz. tar. franc.	Nazwa towaru	Zniżka dotychczas.	Zniżka obowiązująca obecnie
0175	Tlenek cynku	25%	90%
0178	Litopon	30%	tar. min.
0195	Alkohol metylowy rekt.	50%	" "

Niezależnie od zamiany dotychczasowej naszej stopy procentowej zniżek na zniżki niemieckie, przysługuje Polsce skreślenie 30%-owej podwyżki taryfy francuskiej z sierpnia r. b. na powyższe artykuły. Zniżki te są ważne dla pewnych kontyngentów, określonych według stosunku produkcji polskiej do niemieckiej.

NA MARGINESIE

Rozwój rolnictwa na całym świecie wymaga znacznych ilości nawozów sztucznych. Nic więc dziwnego, że każda wiadomość, nawet w formie przedwstępnego sygnału, o nowej metodzie ich otrzymywania lub o odkryciu nieznanych dotąd pokładów fosforo, czy potasonośnych — budzi zrozumiałe zainteresowanie, a nawet sensację. Fosforytom poświęciliśmy dziś nieco uwagi na innem miejscu. Ostatnie wiadomości o odnalezieniu złóż soli potasowych, co prawda, poza Polską, brzmią niemniej ciekawie.

Oto moskiewskie pismo „Prawda" ogłasza artykuł geologa Preobrażeńskiego o odkryciu pokładów soli potasowych nad górnym biegiem rzeki Kamy, na północ od Permu. Główne pokłady znajdują się w okolicy miasteczka Solikańska. Pierwsze odkrycia dokonane były w r. 1918. Rosyjska Akademja Umiejętności wysłała w tym czasie ekspedycję, która nie ukończyła swoich prac, z powodu braku środków w okresie rewolucyjnym. Dopiero przed rokiem badania wznowiono i stwierdzono, że pokłady soli potasowych znajdują się na głębokości 92 m. pod powierzchnią ziemi. Pokłady rozciągają się na obszarze, wynoszącym 40 km.² Miąższość ich jest o 1/3 większa od miąższości pokładów niemieckich i francuskich. Preobrażeński dodaje, że na 1 km² znajduje się pięć razy więcej soli, niż w pokładach alzackich.

Według wiadomości amerykańskiego Bureau of Mines, możliwe jest też w niedalekiej przyszłości zaczęcie przemysłowej eksploatacji pokładów soli potasowych w Texas.

Wkrótce więc wytwórczość rolna i przemysłowa świata zapewne będzie mogła korzystać z pięciu źródeł wydobycia soli potasowych — w Niemczech, Francji, Polsce, Rosji i Ameryce.

Z POLSKIEGO TOW. CHEMICZNEGO

Dn. 2 grudnia r. b. odbędzie się zebranie odczytowe P. T. Ch. z referatem pp. prof. W. Iwanowskiego i prof. K. Taylora: „Spirytusowe mieszanki spalinowe"; zebranie odbędzie się o godz. 6-ej ppoł. w dużem audytorjum chemicznem Politechniki Warszawskiej.

Prace, związane z organizacją warszawskiego Kongresu Unji Międzynarodowej Chemji Czystej i Stosowanej posuwają się naprzód. W skład komisji organizacyjnej, która zajmuje się przedwstępnemi pracami, zmierzającemi przedewszystkiem do powołania Komitetu Zjazdowego, wchodzą pp.: prof. W. Świętosławski, Dr. A. Dorabialska, prof. W. Lampe, Dr. J. Landau, adj. T. Pytasz, inż. W. Sommer, pos. E. Trepka, prof. J. Zawadzki, inż. T. Zamoyski.

ORZECZNICTWO SĄDOWE

Sąd Apelacyjny w Warszawie wyrokiem z dn. 30 kwietnia 1926 r. orzekł, że:

„Członkowie Zarządu Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością odpowiadają osobiście za weksel, wystawiony przez nich w imieniu Spółki, jeśli pieczątka firmowa, pod którą umieścili swe podpisy na wekslu, nie zawierała wyrazów: „Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością" bez skrócenia; takie opuszczenie dawało bowiem prawo posiadaczowi weksla i żyrantom do mniemania, iż weksel został wystawiony w imieniu Spółki firmowej; obowiązkiem zaś podpisujących było dopilnowanie wskazania w podpisie charakteru Spółki".

W motywacji wyroku Sąd powołuje się na art. 26 Dekretu o rejestrze handlowym, ogłoszonego w Dzienniku Ustaw Nr. 14 z r. 1919.

Wyrok powyższy wydany został przez Sąd Apelacyjny, należy jednak przypuszczać, że i Sąd Najwyższy stanąłby na tem samem stanowisku.

Aczkolwiek w wyroku mowa jest o spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością, zdaje się jednak nie ulegać wątpliwości, że te same zasady należałoby stosować do spółek akcyjnych. Treść powyższego wyroku komunikujemy przedewszystkiem dlatego, że w dotychczasowej praktyce oznaczono charakter Spółki przez skrót, a więc dla Spółki Akcyjnej używano skrótu „Sp. Akc." lub „S. A."; dla Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością stosowano skrót: „S. z o. o." lub „Sp. z o. p.". Tymczasem, jak wynika z wyroku, takie zaniedbanie może pociągnąć zupełnie niezamierzone i niepożądane skutki dla członków Zarządu, podpisujących zobowiązania w imieniu Spółki.

Aby uniknąć tych konsekwencyj, pieczątka firmowa, umieszczona na wekslu, powinna bez skrócenia zawierać nazwę, charakteryzującą Spółkę.

KRONIKA

Wybory delegatów do Rady Kasy Chorych m. st. Warszawy dały następujące wyniki.

W kurji ubezpieczonych:

Komuniści	21	mandatów;	poprzednio 16
Socjaliści	16	„	„ 17
Chrześć.-narodowi	11	„	„ 21
Bezpart. prac. umysł.	5	„	„ 1
„Bund"	4	„	„ 3
„Poale-Sjon"	2	„	„ 1
Zjedn. Zaw. Polskie	1	„	„ 1

W kurji pracodawców:

Zjedn. Organiz. Gosp.	23	mandaty;	poprzednio 30
Prac. i Rzem. Żyd.	5	„	„ —
Inteligencja Pracująca	1	„	„ —
Lista „Demokratyczna"	1	„	„ —

Związek Obrony Przemysłu Polskiego przystępuje do wydania Książek Adresowych, oddzielnie dla każdej gałęzi przemysłu. Książki te mają być sprzedawane po niskiej cenie (2—3 zł.) i zawierać będą wyłącznie materjał informacyjny (bez ogłoszeń). Uważając inicjatywę Związku Obrony Przem. Polsk. za najzupełniej celową, Związek Przemysłu Chemicznego zwraca się do zrzeszonych przedsiębiorstw o przychylne traktowanie odezw powyższego wydawnictwa.

Związek Przemysłu Chemicznego otrzymał do zaopinjowania projekt Rozporządzenia o wystawach i targach, kierujący się zasadą uzależnienia urządzenia wystawy od zezwolenia władz. Związek wypowiedział się za utrzymaniem tej zasady, wychodząc z założenia, że dotychczasowa praktyka wykazała konieczność ściślejszej kontroli i lepszej organizacji wystaw i pokazów.

W związku z notatką w poprzednim N-rze „Wiadomości" donosimy, że informacje o Muzeum Przem. Wojennego udzielane są telefonicznie (centrala M. S. Wojsk., wewn. 91) lub osobiście w wydz. przem. chem. Dep. X. M. S. Wojsk. (pokój Nr. 491, codziennie od godz. 9—11 rano).

NOWE ROZPORZĄDZENIA

W Dz. Ust. Nr. 105 z dn. 26 października r. b., poz. 609, ukazała się Ustawa Karna Skarbowa z dn. 2 sierpnia 1926.

W Dz. Ust. Nr. 110 z dn. 6 listopada r. b., poz. 641, ukazało się Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 4 listopada 1926 w sprawie regulowania kolejowych transportów węgla, koksu i brykietów węglowych.

W Dz. Ust. Nr. 111 z dn. 6 listopada r. b. ukazały się pod poz. 644, 645, 646, 647, 648, 649: Konwencja Handlowa między Rzecząpospolitą Polską i Republiką Czeskosłowacką oraz protokuły dodatkowe i oświadczenie rządowe w tym samym zakresie.

W Dz. Ust. Nr. 112 z dn. 9 listopada r. b., poz. 652, ukazało się Rozporządzenie Ministra Komunikacji z dn. 3 listopada 1926 w sprawie przepisów o kolejności przyjmowania ładunków nadawanych do wysyłania, oraz o wykonywaniu planu przewozowego na zasadzie kolejności.

W Dz. Ust. Nr. 116 z dn. 25 listopada r. b., poz. 675, ukazało się Rozporządzenie Min. Komunikacji z dn. 12 listopada 1926 o zmianach tar. towar.

Rozporządzenie to podwyższa z dn. 1 grudnia r. b. opłaty przewozowe o ca. 10%, z wyjątkiem towarów niskowartościowych, taryłowych wg. kl. G, która pozostaje bez zmiany.

NOWE RYNKI ZBYTU

Miejski Urząd Targu Poznańskiego zawiadamia, że: firma grecka w Salonikach interesuje się eksportem z Polski glukozy, kleju stolarskiego, farb wszelkiego rodzaju; firma palestyńska — eksportem z Polski bieli cynkowej. Bliższych informacyj udziela Urząd Targu, Poznań, Głogowska 42.

Na najbliższy Targ w Poznaniu (1 — 8 maja 1927) przybyć mają specjalne wycieczki kupców chińskich i palestyńskich, celem zapoznania się na miejscu z przemysłem i handlem polskim. Okoliczność tę należałoby wykorzystać w kierunku nawiązania bezpośrednich stosunków handlowych z Chinami i Palestyną.

ECHA

* Dotychczasowy Naczelnik Wydziału Spirytusowego w Min. Skarbu, p. inż. *Witold Grabowski*, objął kierownictwo Wydziału „B" Dep. Akcyz i Monopoli. W kompetencji tego Wydziału leżą sprawy soli, cukru nafty, tytuniu i sacharyny.

* Kierownictwo Wydziału Spirytusowego Min. Skarbu objął tymczasowo p. Inspektor *Kornel Zubrzycki.*

NOTOWANIA CEN WAŻNIEJSZYCH WYTWORÓW PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

Aceton	500—550	zł.
Alkohol metylowy techniczny	120	„
„ „ czysty 99%	250	„
Amonjak skroplony za 1 kg NH_3 *	1,80	„
Azotniak mielony za 1 kg % N_2 *	1,65	„
„ granulowany za 1 kg % N_2 *	1,85	„
Azotan amonowy *	113	„
Benzol handlowy 90%	105	„
„ czysty	120	„
Chlorek wapna bielący	40	„
Chloroform czysty	700	„
„ „pro narcosi"	1.300	„
Fenol	220	„
Formalina 30%	230	„
Gliceryna farmaceutyczna	520	„
„ techniczna	480	„
Karbid	58—62	„
Klej kostny	220	„
„ skórny	260	„
Kwas azotowy 40° Bé. w przel. na 100% HNO_3 *	90	„
„ mrówkowy 85%	w złocie 150	„
„ siarkowy 66° Bé	w złocie 6,89	„
„ solny bez arsenu	13	„
„ octowy techn. 30%	110	„
Naftalin surowy prasowany	35	„
„ czysty w łuskach	57,50	„
Oleina zwierzęca	325	„
Oleum 20%	w złocie 10,55	„
Pirydyna czysta za 1 kg.	20	„
Smoła preparowana	29,50	„
Siarczan amonu	43	„
Siarczek sodu 60/62 %*	w złocie 55	„
Soda amonjakalna	25	„
„ kaustyczna	60	„
Sól glauberska kalcynowana niemielona	16	„
Stearyna	320	„
Superfosfat 16%	14,40—16,64	„
Terpentyna	110—200	„
Toluol czysty	120	„

Ceny powyższe rozumieją się za 100 kg. loco fabryka bez opakowania; ceny za produkty oznaczone gwiazdką rozumieją się wraz z opakowaniem.

Prenumerata kwartalna **zł. 3.50.** Cena zeszytu pojedynczego **zł. 0.60.**
Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego" bezpłatnie.

Ceny ogłoszeń: Cała strona zł. 150. Pół strony zł. 80. Ćwierć strony zł. 45. Jedna ósma strony zł. 30. Wiersz jednoszpaltowy zł. 5 Ogłoszenia drobne „Produkty wytwórczości krajowej", tekst trzywierszowy kwartalnie zł. 30; wiersz dodatkowy zł. 5. Członkowie Związku otrzymują od cen powyższych rabat.

Wydawca: w imieniu Związku Zawodowego Wielkiego Przemysłu Chemicznego — Dyrektor Związku, inż. EDMUND TREPKA

Redaktor: inż. TADEUSZ ZAMOYSKI. Drukarnia „Rola" J. Buriana, Mazowiecka 11.